

Spis treści

1. Rodzaje i epidemiologia bólu	11
Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski	
2. Mechanizmy powstawania i kontroli bólu	17
Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek	
3. Kliniczna ocena chorego z bólem	25
Anna Przeklasa-Muszyńska, Jan Dobrogowski, Magdalena Kocot-Kępska	
4. Zasady leczenia bólu	35
Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski, Anna Przeklasa-Muszyńska	
5. Farmakoterapia bólu	41
5.1. Analgetyki nieopiodowe wykazujące działanie przeciwwzapalne.....	41
Jarosław Woroń, Jerzy Wordliczek, Małgorzata Malec-Milewska	
5.2. Analgetyki nieopiodowe pozbawione działania przeciwwzapalnego	51
Jarosław Woroń	
5.3. Analgetyki opiodowe	55
Magdalena Kocot-Kępska, Jarosław Woroń, Jan Dobrogowski	
5.4. Leki adiuwantowe i koanalgetyki w leczeniu bólu	74
Anna Przeklasa-Muszyńska, Jan Dobrogowski	
5.5. Przeszkórne i powierzchniowe podawanie leków w terapii bólu..	86
Małgorzata Malec-Milewska, Renata Zajączkowska, Joanna Jakowicka-Wordliczek, Jerzy Wordliczek	
5.6. Zasady kojarzenia leków w farmakoterapii bólu	100
Jarosław Woroń	
5.7. Najczęstsze interakcje leków stosowanych w farmakoterapii bólu	104
Jarosław Woroń, Marcin Siwek	
5.8. Najczęstsze błędy w farmakoterapii bólu	122
Jarosław Woroń, Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski	

5.9. Zasady stosowania silnie działających opioidów u pacjentów z bólem przewlekłym pochodzenia nienowotworowego według zaleceń Polskiego Towarzystwa Badania Bólu	132
Magdalena Kocot-Kępska, Jarosław Woron, Anna Przeklasa-Muszyńska, Jerzy Wordliczek, Małgorzata Malec-Milewska, Renata Zajączkowska, Marcin Janecki, Jan Dobrogowski	
6. Niefarmakologiczne metody leczenia	145
6.1. Metody psychologiczne	145
Anna Marków	
6.2. Metody interwencyjne w leczeniu bólu	150
Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski, Anna Przeklasa-Muszyńska	
6.3. Fizjoterapia w leczeniu bólu	158
Julita Istrati	
6.4. Neuromodulacja w leczeniu bólu	172
Anna Przeklasa-Muszyńska, Jan Dobrogowski	
6.5. Komplementarne i alternatywne metody leczenia bólu	176
Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski	
7. Leczenie bólu ostrego w praktyce lekarskiej	183
7.1. Podstawowe zasady leczenia	183
Renata Zajączkowska, Jerzy Wordliczek	
7.2. Ból pooperacyjny	187
Hanna Misiótek	
7.3. Ból pourazowy	197
Jerzy Wordliczek, Renata Zajączkowska, Małgorzata Malec-Milewska, Wojciech Serednicki	
7.4. Ból pooparzeniowy	206
Jerzy Wordliczek, Jarosław Woron	
7.5. Ból kolkowy	208
Renata Zajączkowska, Jerzy Wordliczek	
7.6. Zespół bolesnego miesiączkowania	210
Agnieszka Sękowska	
7.7. Ból ostry u pacjentów w podeszłym wieku	213
Renata Zajączkowska, Jerzy Wordliczek	

7.8. Ból ostry u pacjentów na oddziale intensywnej terapii	221
Jerzy Wordliczek, Joanna Jakowicka-Wordliczek	
7.9. Leczenie bólu u dzieci	228
Krzysztof Kobylarz	
7.10. Leczenie bólu ostrego u kobiety ciężarnej	238
Agnieszka Sękowska	
7.11. Leczenie bólu ostrego u kobiet karmiących	250
Agnieszka Sękowska	
7.12. Leczenie bólu w wybranych zespołach bólowych u kobiet w ciąży i karmiących piersią – idiopatyczne bóle głowy i bóle krzyża	257
Agnieszka Sękowska	
8. Postępowanie w najczęściej występujących zespołach bólowych	261
8.1. Choroba zwyrodnieniowa stawów	261
Julita Istrati	
8.2. Zespoły bólowe kończyn dolnych	269
Julita Istrati	
8.3. Zespoły bólowe kończyn górnych	277
Julita Istrati	
8.4. Pacjent z bólem krzyża – postępowanie w ostrym i przewlekłym stanie	286
Magdalena Kocot-Kępska, Anna Przeklasa-Muszyńska, Jan Dobrogowski	
8.5. Leczenie bólu u pacjenta z dną moczanową	294
Ewa Walewska, Maria Rell-Bakalarska	
8.6. Leczenie bólu w chorobach reumatycznych	298
Maria Rell-Bakalarska, Małgorzata Wieteska	
8.7. Bóle głowy – postępowanie w ostrym i przewlekłym stanie	309
Anna Przeklasa-Muszyńska, Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski	
8.8. Bóle twarzy	316
Anna Przeklasa-Muszyńska, Jan Dobrogowski	
8.9. Ból funkcjonalny – trudności diagnostyczne i lecznicze	324
Magdalena Kocot-Kępska, Anna Przeklasa-Muszyńska, Jan Dobrogowski	

8.10. Ból u chorego na nowotwór	332
Marcin Janecki	
8.11. Zespół wieloobjawowego bólu miejscowego	352
Anna Przeklasa-Muszyńska, Jan Dobrogowski, Magdalena Kocot-Kępska	
8.12. Pacjent z bólem neuropatycznym – leczenie pierwszego i drugiego wyboru	359
Małgorzata Malec-Milewska, Renata Zajączkowska, Jarosław Woroń	
8.13. Postępowanie w ostrej fazie półpaśca	379
Małgorzata Malec-Milewska, Renata Zajączkowska, Jerzy Wordliczek	
9. Leczenie bólu u pacjentów w szczególnych sytuacjach klinicznych	387
9.1. Farmakoterapia bólu u pacjentów uzależnionych od leków i substancji psychoaktywnych	387
Jarosław Woroń, Jerzy Wordliczek, Jan Dobrogowski	
9.2. Leczenie bólu przewlekłego u pacjentów w wieku podeszłym ...	391
Magdalena Kocot-Kępska, Anna Przeklasa-Muszyńska, Jan Dobrogowski	
9.3. Farmakoterapia bólu u pacjentów z niewydolnością wątroby i nerek	402
Jarosław Woroń, Renata Zajączkowska, Magdalena Kocot-Kępska, Małgorzata Malec-Milewska, Jerzy Wordliczek	
9.4. Leczenie bólu u pacjentów otyłych	413
Anna Przeklasa-Muszyńska, Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski	
10. Kiedy kierować pacjenta do specjalistycznej poradni leczenia bólu	419
Magdalena Kocot-Kępska, Jan Dobrogowski, Anna Przeklasa-Muszyńska	